

Futbolda Strateji Gerekliği Üzerine Düşünsel Bir Yaklaşım

Emre SERİN¹, Ömer ZAMBAK²

Özet

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 17.09.2020

Kabul Tarihi: 11.10.2020

Online Yayın Tarihi:

11.10.2020

Anahtar Kelimeler

Futbol, Strateji, Düşünsel,
Yaklaşımlar

Çalışmamızda futbola yalnız taktiksel değil stratejik anlam yükleyip, alınacak kararları optimum düzeye getirerek farklı bir bakış açısı oluşturmayı amaçladık. Dünya çapında futbolun değeri, tanınırlığı özellikle yaklaşık 30 yıl içerisinde emsaliz şekilde hızlıca esaslı düzeyde artış gösterdi. İçerisinde yaşayarak paydaşı olduğumuz globalleşmiş dünyada, futbol artık bacasız sanayi haline dönüşerek, muazzam bir ekonomi halini almıştır. Milyonlarca insana iş imkânı sağlarken milyarlarcasını da etkilemektedir. Futbolda esasen ligler başlamadan önce ekipler stratejik hazırlıklarını da tamamlamalıdır. Yine bu hazırlıklar olsa dahi her maç öncesi en az 1 hafta süreyle strateji üzerine iyi çalışılarak rakip analiz edilmeli. Oluşabilecek kontrol dışı durumlar kestirilerek, maçın stokastik süreçlerinin de öngörülmesi pozisyonumuzu daha da sağlamlaştıracaktır. Bu tür anlayışlar kullanarak, karşılaşmanın skor olasılığını öngörebiliriz. Takım performansının kazanımlarının getirisini ölçmek ancak lig bitimiyle mümkün olmaktadır. Fakat kendimize özgü bir strateji yöntem sahibi olmamız ile eksiklerimizi de objektif olarak belirlememiz elbet mümkündür. Bu noktadan bakılırsa, oyun stratejisini belirlediğimizde ekibin aksadığı bölgeler için takıma doğru oyuncuları kazandırmak gereklidir. Takımın güçlendirilmesiyle artık ekip daha fazla stratejik varyasyonlarla donatılabilir bir düzeye çekilmiş olur. Takımın oyuncularına bağlı etkili olduğu özelliklere göre, bu özellikleri de öne çıkaracak biçimde strateji algoritmaları üretilmelidir. Bunun için, takım antrenörlerinin stokastik süreçler üzerine uzmanlaşırken, kendilerini yalnız uygulama değil teorik yönden de geliştirmeleri önem arz eder.

An Intellectual Approach to the Necessity of Strategy in Football

Abstract

Article Info

Received: 17.09.2020

Accepted: 11.10.2020

Online Published:

11.10.2020

Keywords

Football, Strategy,
Intellectual, Approaches

In our study, we aimed to create a different perspective by attaching not only tactical but strategic meaning to football and optimizing the decisions to be made. The value and recognition of football around the world has grown dramatically, especially in nearly 30 years. In the globalized world where we live and become a stakeholder, football has now transformed into a flueless industry and has become an enormous economy. While providing job opportunities for millions of people, it also affects billions. In football, teams must also complete their strategic preparations before the leagues start. Again, even if there are these preparations, the opponent should be analyzed by working well on the strategy for at least 1 week before each match. Anticipating out-of-control situations and predicting the stochastic processes of the match will further strengthen our position. Using such insights, we can predict the probability of the match to score. Measuring the return of team performance gains is only possible after the end of the league. However, it is of course possible to determine our shortcomings objectively by having a unique strategy method. From this point of view, when we determine the game strategy, it is necessary to bring the right players to the team for the regions where the team fails. After the strengthening of the team, the team can now be equipped with more strategic variations. According to the effective characteristics of the team depending on its players, strategy algorithms should be produced to highlight these features (talented characteristic of players). For this, it is important that team trainers develop themselves not only in practice but also in theoretical aspects while specializing in stochastic processes.

¹Dr. Öğr. Üyesi, Mersin Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Mersin, Türkiye, emreserin1@gmail.com

²Dr. Öğr. Üyesi, Gümüşhane Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Gümüşhane, Türkiye, omer_zambak@yahoo.com

Giriş

Bütün futbol takımları girdikleri karşılaşmalardan galip gelmek ve ligde üst sıralarda yer almak için en üst seviyede stratejik varyasyonlar modelleyerek en iyi şekilde uygulamayı amaç edinir (Bunker ve Thabtah, 2019). Futbol çağımızın en ilgi çekici aktivitesi olmasının yanı sıra izleyiciler için keyifli, katılımı zevkli, bütünleştirici ve çok hareketli spor branşlarının önünde gelir. Futbol basit tanımıyla, gol atmaya çalışırken stratejik, taktiksel varyasyonlar uygulayan bir takıma karşı, onların hamlelerine karşıt stratejik ve

taktiksel cevaplar vererek yenilecek golü engellemek için ekip çalışması gerçekleştiren sahada 11 oyuncudan aynı amaç için meydana getirilmiş iki rakip takım olarak ifade edilebilir.

Futbolun gelişmesiyle beraber sporcusundan çalışanlarına değin bu sektörün içindeki çalışan kişilerde hayatın doğal akışına uygun olarak bu gelişimden değer/yarar görürler. Şu an için dünyanın ortak kültürü olan ve gelecekte de dünya mirası olma yolunda giden futbol herkese fırsat ve hizmet sunmaktadır. Futbolun bu vesile ile çok büyük ölçekli olarak gelişirken birçok iş koluna da destek olduğunu görmekteyiz. Bu durum hafife alınmayacak derecede önemli olup sektörlerin de iş yapması için olanak imkan sağlamaktadır.

Futbolun büyük ölçekli bir ekonomik yelpaze arz ettiğini göz önüne alırsak, inanılması güç bir oranda sayısız iş alanına istihdam sağladığını anlarız. Bu fırsatların sağlanmasıyla neredeyse her iş kesitinden bu alana yatırım sınırsız şekilde devam etmektedir. Akla ilk gelenleri sıralayacak olursak; spor malzeme tedarikçi firmaları, maç yayın hakkı alan yayıncı kuruluşlar, spor üstüne iddia vb. şans oyunları firmalarından bahsetmek mümkündür.

Her profesyonelleşmiş iş ahlakında olduğu gibi, futbol da kusursuzluk/mükemmellik isteği stratejik yaklaşımlarla yüksek ilişkili olup, bu konsept de gelişim ise ancak antrenörlerin, teknik sorumluların bireysel gelişimlerini yine kendi kariyerlerinde ilerleme isteklerine de bağlı olduğu şeklinde düşünülmelidir. Günümüz futbolu içersisinde teknik sorumluluk yalnız teknik, taktik, performans ve antrenman uygulamaları yapmanın ötesine geçmiştir.

Yapılan uygulamalar kendini yenilemeden tekrar eden bir halde devam etse başarı, ilerleme çok düşük seviyede devam eder ve pek de bir önemi olmaz, futbolda diğer branşlar gibi kendi sınırları içerisine sıkışıp kalan, varlığını yalnız devam ettiren belli bir kitle sporu olarak kalırdı. O zaman yeniliğin başarının önemi kalmazdı. Aslen başarı onun peşinden giden diğer insanları da etkileyerek alana çeker ve onlar daha başarılı olmak adına öne çıkarak yeni yaklaşımlar sunmak için başarıdan ilham alırlar.

Teknik ekipte yer alacak yetkin kişiler futbol üzerine teknik, taktik, antrenman bilimleri, stratejik yaklaşımlara hakim olmalı bununla beraber yeni yaklaşımlar, fikirler yahut düşünceler ortaya atabilecek düzeyde kendini donatmalı, teknolojiyi yakından takip ederek kullanabilmeli, yalnız kendi alanındaki bilimin değil diğer yakın branşlardaki bilimleri belirleyerek takipte kalmalıdır (Kermarrec, 2015). Antrenörlerin bilimsel yönden de bireysel olarak gelişimlerine devam etmelerinin elzem olduğu görülmektedir.

Futbol antrenörlerinin çalıştıkları ekiplerde yerleştirmek zorunda oldukları stratejileri doğru belirleyerek geliştirmek gibi bir ödevi, zorunluluğu vardır. Eşzamanlı şekilde antrenörlerin buldukları ekibin idaresinde başarısız olmamaları için, idealist tutumları için fikir doygunluğunun olması ile yönetsel becerilerini de artırarak bunları nasıl etkin kullanacaklarının önemi de zamanla hissedilebilir hal almaktadır. Taktik, stratejik hatta teknik çalışmalar dahi, belli biri anlayışa fikslenerek, sabit hale getirilmiş bilgiler olmaktadır (Godbout ve Bouthier, 1999), bundan ziyade bu anlayışların esasta ne olduğu hangi alt dinamikler üzerinde yer aldığı, daha efektif nasıl uygulanabilirliğini kavramak daha önemlidir.

Ligde takımımızı üst seviyelere taşıyacak birbirini takip eden hassas karşılaşmaları kazanmak, saha içerisinde futbolcuları doğru stratejiyle doğru noktalara yerleştirerek futbolculardan bir ekip meydana getirdikten sonra hızla meydana gelen ani gelişmelere doğru ve yerinde karşılıklar vermek birbirinden önemli

karmaşık taktiksel ve stratejik zekaya ihtiyaç duyacaktır. Bu ve bunun gibi stratejik seçimler hassas düzeyde oyunun belirsiz noktaya çekildiği anda ve/veya baskın olduğumuz ama bir o kadarda sonuç üretmediğimiz yahut rakibin etkin bir şekilde takımımız üzerinde aktif olarak üstünlük kurduğu atmosferde yapılmalıdır.

Aslında düşünülmezi düşünmeye başladığımız, taktiksel riskler alıp stratejik olmanın ihtiyaç olduğu uygun zeminde budur. Her zaman dinamik kararlar dinamik süreçlerde verilir. Futbolumuzda varyasyonel stratejik cevapların artırılması öncelikle takım içerisindeki futbolcuların özelliklerinin iyi bilinmesiyle gerçekleşebilir (Decroos ve ark., 2019). Örneğin, savunma, hücum, koşu, toplu topsuz oyun, takım oyunu, futbol zekası, maç tecrübesi, performans düzeyi, vb. bunlardan da farklı diğer önemli yeteneklere futbolcuların ne oranda sahip olduklarının ölçülmesi ve dosyalanması gereklidir. Yine de bir futbol ekibinin kusursuz kazanma serisini sınırsız devam ettirebilecek kusursuz taktik anlayışlar, stratejik kararlar, eylem biçimleri öngörülmemektedir. Her karşılaşma evresi ve evvelinde verilmesi gereken bir takım taktik, stratejik kararlar bulunmaktadır. Bu stratejik kararların alınmasında maç tecrübesi, oyun bilgisi, hisler/içgüdü ekseriyetle önemli rol oynar (Beal ve ark., 2020).

Takımda oluşan değişimleri, maç anında verilmesi gerekli stratejik kararlarla ilgili kimi antrenörler stokastik yaklaşımdan yararlanmaktadır (Percy, 2015). Maç başlamadan evvel belirlenen stratejilerin karşılaşma esnasında oyuna başlama anlayışımıza nasıl tesir ettiği, karşılaşma anında ise değişen dinamiklere karşın, tecrübemiz ve takımımızı iyi tanımamızla yapacağımız stratejik ve taktik değişimlerle iyi sonuç vereceği unutulmamalıdır. Esasen her hoca belirlediği stratejiyi izlediği diğer maçlarda mukayese etme fırsatı bulur, buna göre belirlediği stratejiyi, taktiği sınar. Bu gibi basit çalışmalar dahi stratejileri ve taktikleri optimize edecektir. Böyle stratejik sınamalara yoğunlaşmanın çoğaltılarak çıkılan maçlardan galibiyet veya beraberlik puanıyla ayrılmak mümkündür.

Buna göre; kısaca değinecek olursak,

a) Strateji ve taktiksel kararlar almak için konu üstünde, amaca yoğunlaşılmalı (Percy, 2015).

b) Kaliteli bir ulusal lig verilerine ulaşarak, başarılı olmuş farklı ekiplerin uygulamalarının sonuçlarını kazanımlarını ve gelişimlerini gözlemleyebiliriz. Bu araştırmanın yüksek düzeyde başarı getirmesi olasıdır. Nasıl bir takım oluşturmamız hususunda fikir verecektir.

c) Rakiplerimizin kaybettiği, zorlandığı maçlara (verilere, bilgilere) ulaşarak, stratejik ve taktiksel değişiklikler yapılarak kazanma olasılığı artırılır.

Elde edilen bilgiler masaya yatırılarak temkinli stratejik yaklaşımlar, dengeli taktik kararlar oluşturulurken takım için özel kriterlerde belirlenmiş olur. Ve hatta, teknik adamların takım içerisinde kararlar alırken bu basit uygulamaların da göz önünde bulundurulması yararlı olacaktır. Dolayısıyla bu çalışmanın amacı; futbolda strateji gerekliliği açısından düşüncel bir yaklaşım sergilemektir.

Materyal ve Yöntem

Verilerin Toplanması

Araştırma doküman incelemesi ve tarama modeli ile yapılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Araştırmada futbol stratejileri ile ilgili literatür taraması yapılmıştır.

Veri Toplama Aracı

Geleneksel derleme yöntemi ile oluşturulan bu çalışmada; Pub Med, Google Scholar ve Web of Science veri tabanlarındaki futbol, stratejiler ve antrenman prensipleri anahtar kelimeleri kullanılarak, bu konular literatürde yapılan çalışmalara bağlı olarak incelenip değerlendirilmiştir.

Verilerin İstatistiksel Analizi

Nitel veri analizi, araştırmacının verileri düzenlediği, analiz birimlerine ayırdığı, sentezlediği, biçimleri ortaya çıkardığı, önemli değişkenleri keşfettiği ve hangi bilgileri rapora yansıtacağına karar verdiği bir süreçtir. Diğer bir deyişle nitel analiz yapan araştırmacı, alandan toplamış olduğu verilerden hareket ederek bu veriler içerisinde saklı duran bilgiyi keşfetmeye ve ortaya çıkartmaya çabalamaktadır. Bu amaçlar doğrultusunda futbol, stratejiler ve antrenman prensipleri ile ilgili yazılmış olan eserler, makaleler ve araştırmalar taranıp, incelenerek yorumlanmaya çalışılmıştır.

Bulgular

Basit stratejik yaklaşımlar incelendiğinde; Bir takım oyuna başladığı andan itibaren farklı varyasyonlar da dizilişler (4-4-2 / 4-3-4 vb.) yapabilir (Salles ve ark., 2019). Fakat topa sahip olduğu andan itibaren bu dizilişlerde kısmen değişimler görülmeye başlar, hatta topa yakın bölümlerde oyuncular düzen bozmaya boş alanlara deplase olmaya başlar. Bölümler arasında rotasyonlar gerçekleşir. Dünya futbolunda hız çok önemlidir (takım hücum hızı, bireysel hız, toplu topsuz hız).

Futbolcu eğer performans yönünden hızlı değilse, oyun anlayışı oyun bilgisi olarak hızlanması gerekir, yinede bu iki anlayışın çok ön plana çıkmadığı durumlarda ise futbolcunun topu oyuna hızlı sokması gerekmektedir.

Hız futbolda ön plana çıkan ve performansı etkileyen durumdadır ve önemi her geçen gün artmaktadır. Gelişmekte olan futbol, süratin yanı sıra ayak çabukluğu, seri biçimde topla oynama tekniği gibi etmenler ile öne çıkmaktadır. Fakat, gelişen futbol stratejisi içerisinde, yine takım halinde hızlı hareket eden, çabuk rotasyonları seri bir şekilde uygulayan, boş alan oluşturan, boş alanlara deplase olurken, bu alanlarda çabuk bir şekilde topla buluşup top kullanımını iyi değerlendiren ekiplere doğru evrilmektedir.

Strateji gereği, sahte ön alan baskılarının da hızlı yapılmasında takım için önemli hal almaktadır, ön alan oyuncularını sahte baskılarla vakit kazanır ve topun gerisine geçerek alana yerleşmek için zaman kazanırlar. Bunları hesaba katarak taktiksel anlayışı futbolcuya spor aklı olarak yerleştirme görevi de hocanın stratejik görevlerindedir. Stratejik olarak ön alan baskıları için atletik dayanıklı, dinamik, hızlı reaksiyon veren oyunculara ihtiyaç duyacağımız açıktır.

Tabii ki ortaya koyulacak strateji çeşitliliği elimizdeki futbolcuların yapılarına göre şekillenmektedir. Saha içerisinde diziliş stratejimizin önemi top rakipteyken daha belirgin hale gelir. Top rakipteyken, bütün oyuncular takım halinde kalemizle topun arasında kademeli olarak görev yerlerinde olmalıdır. Saha içerisinde yetkin hocaların kendi takımları için belirleyecekleri diziliş stratejisi varyasyonlarının (4-3-4/3-5-2/ vb.) önemi bu noktada kendini daha etkin hissettirir. Yine stratejiler oluşturulurken rakibinde asgari biçimde bize karşı strateji ortaya koyacağını göz önünde bulundurmalı, bu rakip stratejileri öngörerek

alternatif strateji/parad çeşitliliğimizi hazırlamamız gereklidir. Bunun içinse alanımıza çok iyi hakim olmamız, çok fazla iyi oyuncu ve maç izlememiz ve yakın bilimlerden de haberdar olmamız gerekmektedir.

Topa sahip olduğumuz anda dizilişlerimizin önemi belli oranda ortadan kalkmaktadır. Eğer takımımızda hücum hattından defansa değin ön alanda bulunan futbolcular rakibe baskı yapmayı, prese dayalı savunma oyununu benimsememiş futbolcularsa karşımızdaki rakip bizden her zaman bir adım önde olacaktır ve taktik çalışmalarını daha rahat uygulayacak alanlar bulacaktır. O zaman bu alanlardan oyun kurması ve maç süresince kalemize her atak sonrasında daha etkili atakla gelmelerine hazırlıklı olmalıyız. Orta sahanın defansa vereceği destek maçın her zaman farklılaşmasını sağlayacaktır. Rakip daha çok yorulacak, daha hızlı oyundan düşürülecektir.

Futbolda Hücum Prensipleri Oyun Sistemleri

Futbolda ofans/hücumaya yönelik stratejiler; Takım topu kazandığı an oyunu kurmaya, domine etmeye başlar. Yer değişimleri-rotasyonlar, paslaşmalar, pas almak için boş alanlara yerleşerek desteklemek, derinlemesine pas atmak ve pas almak, oyunu derinlik ve genişlik yönünden açmak, boş alanlara deplase koşuları yapmak, mobility-hareketliliği devam ettirmek, creativity yaratıcılık, öngörü yeteneğine, futbol zekasına sahip olmak futbolda önemli becerilerdir.

İsabetli paslarla oyun kurulmaya başlar (futbolcular çoğu zaman, özellikle de dar alan mücadelelerin de, topa yalnız bir kere dokunma şansı bulur) sahip olunan topu en efektif şekilde kullanmak önemlidir. Strateji gereği top tekniği yüksek orta saha oyuncuları sahanın her yerine eşit uzaklıkta olmalı ve topla buluşmak için boş alanlara kaymalı, pas istemelidir. Bir sonraki en etkili yere pas atmayı düşünerek en uygun noktada pasla buluşmak istenmelidir.

Derinlemesine (direk) oyun stratejisi için ekibimizin futbol sahası boyunca aralıklarla ve rakibin dizimleri arasında oluşacak boşluklara kayarak yerleşmesini sağlarız. Böylelikle topa sahip olunmasıyla hızlı ofansa çıkabilir, rakibin baskılarına kontrataklarla karşılık verilebilir.

Geniş alanda oyun stratejisi için, takımımızın kademeli olarak futbol sahasına enine geniş aralıklarla dizilimleri oluşturulur. Rakibin dizilimi ile oluşacak boş alanlara futbolcuların kayma adımlarıyla yerleşmesini sağlarız. Böylelikle oyun kurabilir ileri direk oyun oynanamadığı durumlarda ise enine paslaşmalarla tatiksel oyun kurulur. Yatay ve geriye paslarla oyun kurmak için hazırlık pasları yapılırken topun rakibe geçmesi de engellenir.

Hareketlilik mobilite çalışmalarıyla futbolcuların boş alan oluşturma, boş alanlara yerleşmeleri istenir. Bu şekilde futbolcular önce topu kontrol eder, hiçbir şekilde kontrolün rakibe geçmesini engeller, oyun kurar ve rakip üstünde topla baskıyı attırır.

Baskı altında defans oynamaya zorlandığımız zamanlarda topa sahip olduğumuz an boş alanlara çabuk süratli bir şekilde yerleşmeli, rakibin gerisine hızlı biçimde sarkılarak direk veya çapraz ama hızlı paslar atılıp rakibin orta alanı ivedilikle geçilerek kontra atağa çıkılmalıdır. İleride forvet oyuncuları en hızlı şekilde, en doğru yerde topla buluşmalıdır. Bunun için defans oyuncuları kademe hatası yapmamalı, defansın gerisine atılacak topları kesebilmeli, bölgelerindeki rakibi iyi savunurken rakibe boş alan bırakmamalıdır. Orta saha ve forvet hattı oyuncuları hızlı, seri, üretken ve topla oynama kapasitelerinin yüksek olması gerekir.

Buna göre;

Topa sahip olduğu zaman, hücum hattı oyuncularını ileri/direk oynar, dar alan oyunları kurarak rakibin birinci bölgesinde çoğalır, kale önünde pozisyon üreterek şut şansı ve gol arar, teknik oynayarak topla direkt ceza sahasına penetre yapar.

Top takım arkadaşımızdayken, yaratıcılık (creativity), futbolcu inisiyatif alır, önündeki alanı kullanarak toplu/topsuz rakibi aldatıp, çabuk oynayarak gol şansı arar, futbolu daha çok zekasıyla oynayanlar öne çıkar, daha hızlı hareket eder, boş alanlara çapraz koşular ile rakip markajdan kurtulmaya çalışılır pas yolları çoğaltılır, rakip şaşırtılır, şut/orta veya topu daha efektif kullanmak için doğru alanlarda pas istenir.

Hareketlilik (mobilité) pozisyon değiştirme, bulunduğu konumu terk ederek daha uygun boş alana yerleşerek oyunu açma stratejisi ile boş alan yaratılır oyun açısı genişletilerek, destek verilir. Hücum organizasyonlarına yönelik stratejik pratiklerin öne çıkanları merkezden atak/hücum, kontra atak/ani hücum, anlayışı şeklindedir.

Rakibi savunmasını az sayıda yakalayarak kontra hücumla çıkan ve destek veren futbolcular kaleye doğru dikine oynanabilecek çok fazla açık alanlar bulur. Defans kontra atak sonrası uyumunu kaybeder, topla karşı savunma oluştururken alan savunmasında zafiyet gösterir. Buna karşın kontra atağa çıkıldığı an hücum oyuncularını geriden yeterince destek alamaz. Atak yapan takım topla daha az oynayacağı için hata yapma olasılığı artar. Bölgeler arasında seri paslaşma, yardımlaşma azalır, ayağa pas oranları bir hayli düşük olduğu için rakip defansın müdahale şansı artar. Kontra atak hücumu özel çalışılması gereken bir organizasyondur, oyuncular bu stratejik hamle için takım arkadaşlarını iyi tanımları gerekir. Topların atılacağı bölgeler iyi bilinmeli, savunma evresinde dahi hızlı hücum düşünülmesi.

Merkezden yapılacak hücumlar, bilhassa ev sahipliğinin avantajlarını da kullanarak rakibi deplasmanda baskı altına alarak uyguladığı bir oyun stratejisi olup maç boyunca oyun domine edilir. Böylelikle takım topla daha fazla sahip olarak daha çok atak ve oyun kurma şansı yakalar. Bu hücum stratejisinde ikinci bölge yarı saha teknik yönden güçlü oyuncuların mümkünse ilk topla buluşturulması ile ayağa doğru kısa seri ama isabetli paslarla kat edilerek rakip kale önünde gol aranır. Oyuncular arasındaki uyum yüksek olmalıdır. Karşı ani hücumla karşı savunma oyuncularının süratli ve güven verici olmaları gereklidir. Bu stratejiye dayalı oynayan ekiplerin ayağa tek pas şeklinde oynamaları ile top hakimiyet oranları yüksek olacaktır. Böylelikle ekibin özgüveni morali topla oynama istekliliği yüksek olur. Bu sayede ekip rakibi kendi sahasında daha rahat özgüvenli olarak karşılar. Buna karşın; merkezden organize edilen ataklarda hücum ekseriyetle çok hızlı gelişmez böylelikle rakip eksiklerini kapatır ve forvet oyuncularını için de defans bloğunu daraltırken kaptırılacak bir toptan ters bir kontra hücumla karşı karşıya kalınabilir.

Her yeni futbol lig sezonu neredeyse değişmeyen orta sahayı güçlü tutma stratejisiyle oynanmaktadır. Bu şekilde mümkün olduğu kadar topu kaleimizden uzak tutmak asıl hedeftir. Orta saha hem defansa aynı zamanda forvete de destek veren, iki blok a da eşit uzaklıkta takımın CORE bölgesi olduğu için daha hassas bir stratejik önemi de bulunmaktadır. Kimi antrenörlere göre orta saha stratejileri değişkenlik gösterebilir bu sebeple orta saha dizilimlerinde farklılıklar olabilir. Örneğin; Chapman 2 merkez 2 kanat olmak üzere sahanın ortasında merkez oyuncularından bir dikdörtgen oluşturmuştur.

Saha İçerisinde Basit Uygulamalar

Sistem yahut stratejilere bakılmaksızın aynı bölge oyuncuları birbirleriyle iletişim ve yardımlaşma içerisinde olmalıdır. Top bizdeyken defans oyuncularından (kimi üst seviye takımlarda kaleciden) başlayarak oyun kurulabilir. Baskı altında dahi topu gelişi güzel vurarak uzaklaştırma anlayışı strateji yönünden reddedilmiştir. Baskı yapıldığı durumlarda ortalan merkez oyuncuları, markaj için rakip oyuncu almalı boş alanlar kapatılarak defansa doğru direk pasların atılmasını engellemeli, birebir mücadeleleri kaybetmemeli ve rakibe karşı takımı eksiltmemelidir. Top kazanıldığı anda ise orta sahada en uygun boş alanlara yakın oyuncular yerleşilerek top istenir ve baskı paslaşmalarla kırılır. Direkt koşularla ileri forvete yardım edilirken, direk paslarla rakip ceza sahasında forvetlere destek verilir. Çizgiye yakın oynayan futbolcular atak sırasında kanatları kullanarak ya da direk veya diagonal derinlemesine paslarla topu rakip kaleye/forvete en hızlı şekilde ileterek hücumu katkı sağlar. Takım halinde savunma anında toplu rakip oyuncuya baskı yaparak takımın yerleşmesine zaman sağlar, rakip oyuncuya markaj yapar, pozisyon gereği defansa yaklaşarak oyunu daraltır, rakibe boş alan bırakmazlar. Baskı anında topun uzun pasla çizgiye paralel atılacağını hesaba katarak, çizgi oyuncuları savunma anında dahi hücumu düşünmelidir. Hızlı direk ve çapraz koşularla rakip defansın da arkasına sarkabilecekleri için forvet hattına destek verirler.

Farklı stratejiler ile değişim gösteren defans bloğunda ise dörtlü savunma genel olarak tercih edilir. İki oyuncu çizgi bek olarak savunma yaparken 2 defans oyuncusu da merkezde yer alarak gerektiğinde aksayan yakın mevki oyuncularının kademesine girerken merkezden kaleye hücumları engeller. Fakat böylesi görevleri başarıyla yerine getirmek için futbolcuların özellikle bu dönemde çok yetenekli, dayanıklı ve çabuk kuvvetlerinin fark yaratıyor olması gereklidir. Artık günümüz futbol stratejileri oyunun defans bloğunda kurulmasını dışlamamaktadır. Takım halinde hücum ve takım halinde savunma stratejisinin gereği olarak defans bloğunda yer alan futbolcunun oyun kurmak için futbol aklının da yüksek olması gerekir.

Stratejik olarak bir bölge sayısal olarak azaltılıp ya da artırılacak olursa maçın kaderi değiştiği gibi, oyununda şekli yüzde yüz değişir. Buna karşın oyun stratejimizin değişmesini istemiyorsak bu durum yinede oyunculara bağlı olmasına karşın takımı bütün halinde yorabilir. Yine de bu stratejik değişimin olumlu olup olmaması oyuncunun motorik özelliğinin düzeyine, performansına bağlıdır.

Tartışma ve Sonuç ve Öneriler

Futbol oyununda başarı rastgele şekilde gerçekleşmez. Her zaman taktik ve stratejiler oyuna yön verir. Antrenörler başarılı olmak istiyorlar ise; iyi bir antrenman planlanmasının yanı sıra, iyi bir taktik ve strateji kurmak zorundadırlar. Oyun içerisinde hücumu ne durumlarda gereklilik olur, savunmaya ne durumlarda girilmesi gerektiğinin bilinmesi, kontrollü bir baskının zamanının, çabuk baskıya ne zaman geçileceğinin, hareketlilik, genişleme, yaratıcılık, markaj ne zaman ve hangi durumlarda olması gerektiğinin antrenörler ve oyuncular tarafından bilinmesi gerekmektedir.

Oyuncuların gol atması, doğru zamanda doğru şekilde bir strateji ile gerçekleşebilir. Bunun için antrenörlerin bu konuları iyi bilmesi ve iyi aktarabilmesi bunun antrenmanlarda çalışılması ve tekrarlanması önemlidir. Oyuncuların bu şekilde alan yaratabilmesi için ne yapması gerek yada takımın alanı nasıl

kullanması gerektiği, ancak iyi bir strateji ile anlanabilir ve müsabaka esnasında uygulanabilir. Yine çabuk bir baskı, iyi bir derinlik, oyuncuların kademeye girmesi yada gol bölgesinde çoğalarak rakibe oyun alanı ve oynama zamanı bırakılmaması gibi strateji gerektiren durumlar, futbolda takımların takımlara karşı üstünlük kurması açısından gerekliliği tartışılmaz konulardır. Bu yüzden takım topa sahip olduğunda yada top karşı takımdayken ne yapılması gerektiği hakkında bilgi sahibi olunması gerekmektedir.

Sonuç olarak; futbolda başarılı bir performan sergilemek, oyuncuların birbirine üstünlük sağlaması ve takımların diğer takımlara karşı üstünlük kurması, futbol oyununun yapısı gereği birçok değişkene bağlıdır. Oyunun yapısı, oyuncunun yapısı, oyunun oynandığı lig ve çevre koşullarına bağlı olarak iyi bir taktik- teknik planlanması ve iyi bir strateji planlanması futbolda başarıyı getirecek önemli değişkenler arasında yer almaktadır.

Antrenörlerin strateji bilgileri zamanla, maç tecrübesiyle sağlaşılarak gelişeceği için maçlarda stratejik, taktik deneyimlerini sınamaktan çekinmemelidirler. Futbol dönemselsel olarak değişim göstermektedir, buna göre antrenörlerin rakiplerini, kaliteli uluslararası ligleri yakından takip etmeleri önemlidir. Antrenör uygulama bilgisini, maç deneyiminin yanı sıra eşzamanlı olarak alan taraması yaparak teorik bilgisini de artırmalı.

Takımın doğal lideri olarak antrenör, inisiyatif sahibi kişilere özgü biçimde, doğacak negatif sonuçların sorumluluklarını üstlerine alarak yeni strateji, taktik uygulamalarını ne pahasına olursa olsun çekinmeden doğru maçlar belirleyerek yapmalıdır.

Kaynaklar

- Bunker, R. P., & Thabtah, F. (2019). A machine learning framework for sport result prediction. *Applied computing and informatics*, 15(1), 27-33.
- Godbout, J. F. G. P., & Bouthier, D. (1999). the foundations of tactics and strategy in team sports. *Journal of teaching in physical education*, 18, 159-174.
- Kermarrec, G. (2015). tactical skills training in team sports: technological supports for the 4p strategy. *In international congress on sports science research and technology support* (pp. 106-125). Springer, Cham.
- Percy, D. F. (2015). Strategy selection and outcome prediction in sport using dynamic learning for stochastic processes. *Journal of the operational research society*, 66(11), 1840-1849.
- Smith, R. (2020). *Strategy vs. Tactics: The main difference & how to track progress of both*. siteye son erişim (02.09.); <https://www.clearpointstrategy.com/strategy-vs-tactics/>.
- Beal, R., Changder, N., Norman, T. D., & Ramchurn, S. D. (2020). Learning the value of teamwork form Efficient teams. 7063-7070.
- Salles, S. A. F., Hora, H. R. M. D., Erthal Júnior, M., Santos, A. C. D. S. G. D., & Shimoya, A. (2019). Operations research contributions for football teams formation: a systematic review. *Pesquisa operacional*, 39(2), 277-293.
- Decroos, T., Bransen, L., Van Haaren, J., & Davis, J. (2019). Actions speak louder than goals: valuing player actions in soccer. *In proceedings of the 25th ACM sigkdd international conference on knowledge discovery & data mining*; 1851-1861.

Makale Alıntısı

Serin, E. & Zambak, Ö. (2020). Futbolda Strateji Gerekliliği Üzerine Düşünsel Bir Yaklaşım [An Intellectual Approach to the Necessity of Strategy in Football], *Spor Eğitim Dergisi*, 4 (3), 72-79.

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.